

เวลามสูตร : เปรียบเทียบผลบุญชนิดต่างๆ

ที่มา : พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตก-อัฏฐก-นวกนิบาต

เนื่องจากเวลามสูตรนี้ เป็นพระสูตรที่มีเนื้อหาบางตอนที่เข้าใจได้ค่อนข้างยาก ผู้ดำเนินการจึงได้ทำการสรุป โดยนำเอาเนื้อหาที่สำคัญมาจัดเรียงแยกเป็นข้อๆ เพื่อให้ง่ายในการทำความเข้าใจ ดังนี้

พระพุทธเจ้าได้ตรัสแก่ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ณ พระวิหารเชตวัน ใกล้พระนครสาวัตถี แคว้นโกศล ถึง **ผลบุญที่เกิดขึ้นจากการทำบุญประเภทต่างๆ** ตั้งแต่การให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา (คำว่าบุญนั้น คือการชำระจิตให้ผ่องใสจากกิเลส มีหลายวิธี ไม่ใช่เฉพาะการให้ทานเท่านั้น) ว่าอย่างไรให้บุญมาก/น้อย แตกต่างกันอย่างไร มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

พระพุทธเจ้าตรัสว่า : บุคคลให้ทานอันเศร้าหมอง หรือประณีตก็ตาม (ในที่นี้หมายถึงการให้ของที่มี **ราคาถูกมีสภาพไม่ نابูด** หรือของที่มี **ราคาแพงประณีตสวยงาม** เพราะในตอนนี้ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ประสพภัยพิบัติหลายอย่าง ทำให้ฐานะยากจนลง ไม่สามารถทำบุญด้วยอาหารชั้นดีได้อย่างเมื่อก่อน ทำได้แค่เพียงปลายข้าวกับน้ำผักดองเท่านั้น) แต่ให้ทานนั้นด้วยความเคารพ ทำความบนอบให้ ให้ด้วยมือตนเอง ให้ของที่ไม่เหลือ เชื้อกรรมและผลของกรรม ย่อมได้ผลบุญมาก

และได้ทรงแจกแจงรายละเอียดของผลบุญจากการทำบุญชนิดต่างๆ ไว้ดังนี้

- การให้ทาน **โสดาบัน** ท่านเดียว ได้ผลบุญมากกว่าให้ทานแก่ **ปุถุชน** จำนวนมาก
- การให้ทาน **โสดาบัน** 100 ท่าน ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **โสดาบัน** ท่านเดียว
- การให้ทาน **สกทาคามีบุคคล** ท่านเดียว ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **โสดาบัน** 100 ท่าน
- การให้ทาน **สกทาคามีบุคคล** 100 ท่าน ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **สกทาคามีบุคคล** ท่านเดียว
- การให้ทาน **อนาคามีบุคคล** ท่านเดียว ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **สกทาคามีบุคคล** 100 ท่าน
- การให้ทาน **อนาคามีบุคคล** 100 ท่าน ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **อนาคามีบุคคล** ท่านเดียว
- การให้ทาน **พระอรหันต์** ท่านเดียว ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **อนาคามีบุคคล** 100 ท่าน
- การให้ทาน **พระอรหันต์** 100 ท่าน ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **พระอรหันต์** ท่านเดียว
- การให้ทาน **พระปัจเจกพุทธเจ้า** พระองค์เดียว ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **พระอรหันต์** 100 ท่าน
- การให้ทาน **พระปัจเจกพุทธเจ้า** 100 พระองค์ ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **พระปัจเจกพุทธเจ้า** พระองค์เดียว
- การให้ทาน **พระสัมพันธัญญะ** พระองค์เดียว ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **พระปัจเจกพุทธเจ้า** 100 พระองค์
- การให้ทาน **ภิกษุสงฆ์** มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข (สังฆทาน - การให้ทานโดยไม่ได้เจาะจงว่าต้องเป็นภิกษุรูปนั้นรูปนี้) ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **พระสัมพันธัญญะ**
- การ **สร้างวิหาร** ถวายสงฆ์ผู้มาจากทิศทั้ง 4 (ให้โดยไม่เจาะจงผู้รับว่าต้องเป็นภิกษุรูปนั้นรูปนี้) ได้ผลบุญมากกว่าให้ทาน **ภิกษุสงฆ์** มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข
- การที่บุคคล **มีจิตเลื่อมใส** ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะ ได้ผลบุญมากกว่า การ **สร้างวิหาร** ถวายสงฆ์ผู้มาจากทิศทั้ง 4
- การ **รักษาศีล 5** ได้ผลบุญมากกว่าการที่บุคคล **มีจิตเลื่อมใส** ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะ
- การ **เจริญเมตตาจิต** (เป็นการทำสมาธิรูปแบบหนึ่ง) แม้เพียงเวลาสุดดมของหอม ได้ผลบุญมากกว่าการ **รักษาศีล 5**
- การ **เจริญอนิจจสัญญา** แม้เพียงลัดนิ้วมือ (การเจริญอนิจจสัญญาคือการพิจารณาถึงความไม่เที่ยง ซึ่งเป็นการเจริญ **วิปัสสนา** อย่างหนึ่ง เพียงลัดนิ้วมือคือเพียงเท่าเวลาที่ลัดนิ้วมือ 1 ครั้ง) ได้ผลบุญมากกว่าการ **เจริญเมตตาจิต** แม้เพียงเวลาสุดดมของหอม

หมายเหตุ

พระพุทธเจ้ามี 2 ประเภทคือ

- 1.) **พระปัจเจกพุทธเจ้า** - ตรัสรู้สัจธรรมได้เองโดยไม่ได้ฟังคำสอนจากใคร แต่สอนผู้อื่นให้รู้ตามไม่ได้ จะอุบัติขึ้นในช่วงที่โลกว่างเปล่าจากศาสนา
- 2.) **พระสัมพันธัญญะ** - ตรัสรู้สัจธรรมได้เองโดยไม่ได้ฟังคำสอนจากใคร และสามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้ด้วย เช่น พระพุทธเจ้าที่เรารู้จักกันทั่วไป

ข้อสังเกต

- การเจริญ **วิปัสสนา** จะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น เพราะเป็นการฟอกจิตให้หมดจดจากกิเลสได้มากที่สุด ซึ่งถ้าทำได้ถึงขั้นสูงก็จะทำลายกิเลสได้อย่างถาวร และเมื่อบรรลุเป็นพระอรหันต์ก็จะเป็นบุญขั้นสูงที่สุด
- การทำ **สมาธิ** จะได้บุญรองลงมา เพราะเป็นการกั้นจิตจากนิวรณ์ได้ตรามเท่าที่สมาธิยังอยู่ (ดูเรื่องนิวรณ์ 5 และวิธีแก้ไขในหมวดสมถกรรมฐาน (สมาธิ) ประกอบ)

- การรักษา**ศีล**จะได้บุญรองจากการทำสมาธิ เพราะเป็นการขัดเกลาจิตจากกิเลสชั้นหยาบ คือการล่องละเมิดทางกายและทางวาจา
- การ**มีจิตเลื่อมใส**ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะ คือการหันมานับถือพระพุทธศาสนา ให้ผลบุญมากเพราะเป็นการหันมารับเอาความเห็นที่ถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาจิตด้วยวิธีการทั้งปวง
- การให้ทานแก่สงฆ์ (**สังฆทาน**) จะได้บุญมากกว่าการให้ทานแบบเจาะจงตัวผู้รับ เพราะใจเปิดกว้างกว่า (ต้องไม่เจาะจงตัวผู้รับด้วยใจที่แท้จริงถึงจะได้บุญมาก)
- การให้**ทานแบบเจาะจง**ตัวผู้รับนั้น จะให้ผลบุญลดหลั่นกันไปตามชั้นของ **ความบริสุทธิ์ของจิต** ของผู้รับ (ดูเรื่อง อริยบุคคล 8 ประเภท ในหมวดวิปัสสนา (ปัญญา) ประกอบ

ผู้รวบรวม
ธัมมโชติ
29 พฤศจิกายน 2543